

MUCHA

O tym nie można ani mówić, ani milczeć.
Julian Przyboś Oświęcim

1.

poeta milczy wpatruje
się w sufit patrzy
na muchę

mucha siedzi
bez ruchu odpowiada
milczeniem

wpatrują się w siebie i nic
się nie dzieje poeta
rysuje kwadrat w środku
kwadratu plamkę

pisze *Bohater – lat 91*
sam ze swoimi myślami których nie słyszą
wszyscy i wszystkie osoby umarły tzn.
postacie i uczestnicy Kartoteki i Kartoteki
rozrzuconej. Bohater leży na tapczanie,
patrzy w sufit, na suficie siedzi
mucha. Czarny punkcik, plamka...
itd. itd.

poeta zapisuje tytuł
utworu OSTATNIA KARTOTEKA

dwa lata później poeta – lat 93 umiera

2.

mucha poety
narysowana w postaci
punkciku plamki
jest uczestnikiem
dramatu

jest świadkiem
historii

musca domestica
pojawiała się na planecie
200 000 000 lat temu
i cały czas pokolenie
po pokoleniu obserwuje
wszystko nawet krótkie
dzieje *homo*
sapiens sapiens

ludzie mówią o innych
ludziach że są uprzykrzeni
jak muchy

3.

mucha
i poeta są
jedynymi bohaterami
ostatniej kartoteki

nic
nie mówią poeta
pisze mucha
nie pisze
nic

to tworzy
napięcie wyzwalające
doznania estetyczne
ciszy
kryjącej myśli
poety

4.

Z Kartoteki Tadeusza Różewicza:

BOHATER No, jeśli to naprawdę jest wywiad o mnie, to ja powiem prawdę. Powiem, co czuję i co myślę. Co się ze mną dzieje. Ja, widzi pani, leżę.

5.

w ciszy dobrze słysząc
natarczywy głos
muchy

mucha milczy ale
dwieście razy na sekundę
uderza skrzydłami
w powietrze i stąd
ten dźwięk budzący
ze snu

nie śpij mówi
zbudź
się świat czeka
na człowieka

6.

w szkole siedzieliśmy
w ławkach z otworami
na szklane kałamarze

pisaliśmy
piórami złożonymi
z drewnianej obsadki i
stalówki

stalówki
były różne pamiętam
redisówki i te
z krzyżykiem

maczaliśmy je
w kałamarzach czasem
nadziewała się na nie
utopiona
w atramencie

mucha
w zeszyście
robił się kleks który
osuszaliśmy bibułą

czasem mucha
jeszcze żyła wtedy
dawaliśmy jej
chodzić po kartce

rysowała
hieroglify które
chcieliśmy odczytać

7.

spozstrzeżenie że muchy
upstrzyły
portret najjaśniejszego pana
władza
mogła uznać za wykroczenie
a nawet przestępstwo

dowiedziałem się o tym
z książki o dobrym wojaku
szwejkę a miałem wtedy
jakieś piętnaście lat

wszystko w tej powieści
było dziwne
starożytne a najbardziej
najjaśniejszy pan cesarz

nie wiem jak to brzmi
w czeskim oryginale
lecz najbardziej
fascynował zwrot mówiący
o tym że
muchy upstrzyły a zatem
zajrzałem do słownika

upstrzyć

- 1. «pokryć powierzchnię czegoś plamkami w innym kolorze niż tło»**
- 2. «o owadach: poplamieć powierzchnię czegoś odchodami w postaci czarnych kropek»**
- 3. «wpleść do czegoś zbyt dużo niepotrzebnych lub błędnych elementów»**

8.

słowa fascynują i gdy mucha
sygnalizuje

świat czeka na człowieka

może się zdarzyć że
widzi się dziwne
dyskretne powiązania

słowo **człowieka** wypełnia
słowo **czeka** słowem
łowi z czego da się
wyłuskać informację

świat czeka łowi (człowieka)

9.

w roku 1943 jean paul sartre
opublikował dramat którego
tytuł brzmi muchy (les mouches)

dramat muchy opublikowany został
w okupowanym przez niemców
paryżu

bohaterem dramatu muchy
jest orestes syn agamemnona
i klitajmestry powracający
do argos by pomścić
za namową siostry
elektry zamordowanego
przez matkę ojca

zabija nie tylko klitajmestrę lecz
przede wszystkim tyranizującego
mieszkańców argos jej
współmatronka lud jednak
czynu tego nie jest skłonny
pochwalać nie chce wolności

skarcony też zostaje przez
jupitera broniącego stanowionego
przez tyrana prawa:

Biedacy!

*Podarujesz im samotność i
wstyd, obedrzesz szaty, w jakie
ich oblokłem, i ukążesz im nagle
ich bytowanie, nie wiadomo
po co im dane*

sartre pragnął obudzić w rodakach
wolę oporu i czynu tymczasem
stali się oni niczym plaga much
pstrzęcych paryż

10.

Z Wikipedii

o łowieniu na muchę

Mucha wędkarska – sztuczna przynęta wędkarska. Sztuczne muchy (zwane też muszkami) imitują rozmaite zwierzęta (w większości owady wodne, na różnych etapach rozwoju). Sztuczna mucha jest stosowana w wędkarstwie muchowym, głównie do połowu pstrąga, lipienia i troci oraz ryb podobnego żeru. (...) Istnieją różne szkoły wykonywania sztucznych muszek. Niektórzy wędkarze używają muszek jak najdokładniej imitujących dany gatunek i stadium rozwojowe owada (styl imitacyjny sporządzania muszek). Inni zwracają uwagę na to, by muszka przypominała naśladowany pokarm ryby tylko barwą, rozmiarem i sposobem poruszania się w wodzie (styl impresjonistyczny). Są także muszki, które nie przypominają żadnego zwierzęcia, a jedynie prezentują i uwydatniają te jego cechy, które wędkarz uważa za szczególnie atrakcyjne dla ryb. Takie muszki nazywane się atraktorami. Istnieją również proste i uniwersalne wzory much, które występują w wielu odmianach i są skuteczne w wielu warunkach i na wielu łowiskach. Np. stare wzory Red Tag i Hare's Ear sporządza się jako muchy suche, mokre, nimfy, a nawet muchy morskie – i we wszystkich wersjach sprawdzają się na łowisku.

11.

Się zastanawiam. Czy uczony Immanuel Wielikowski (1895–1979), absolwent moskiewskiego uniwersytetu, zaś po latach pracownik uczelni w Princeton (USA), mógł być pod muchą, gdy opisywał plagi wywołane przez wyrwanie się z masy Jowisza olbrzymiej jej części, która – w czasach historycznych – przelatując jako kometa niedaleko Ziemi, stała się sprawcą licznych plag, wśród których wyróżnia się plaga much, by w końcu zatrzymać się w swym pędzie na orbicie okołosłonecznej jako planeta Wenus. Oto bowiem, co wyczytałem z jego rozprawy:

Pod koniec Średniego Państwa porozec Egiptu nosił emblemat muchy.

Kiedy Wenus wyskoczyła z Jowisza jako kometa i przelatywała bardzo blisko Ziemi, została pochwycona w jej objęcia. (...) Powstaje pytanie, czy to planeta Wenus skaziła Ziemię robactwem, które mogła ciągnąć za sobą w atmosferze warkocza, w formie larw, razem z kamieniami i gazami? Znaczące jest to, że ludzie na całym świecie łączą planetę Wenus z muchami. W Ekronie, na ziemi Filistynów, wzniesiono wspaniałą świątynię Baal Zewuwowi, bogowi much. (...) Aryman, bóg ciemności, który walczył z Ormuzdem, bogiem światła, porównywany jest w Bundahis do muchy. O muchach, które zapełniły ziemię pogrążoną w mroku, powiedziano: „Ta mnogość much rozproszyła się po całym świecie, który jest zatruty od krańca do krańca”. Ares (Mars) w Iliadzie nazywa Atenę „psią muchą”: „Bogowie czynili wielki hałas, a szeroka ziemia drżata, a wokół wielkie niebiosa grzmiąły jak trąba”. A Ares przemówił do Ateny: „Z jakiej teraz znowu przyczyny, ty psia mucho, sprawiasz, że bogowie ścierają się z sobą w walce?”.

[Immanuel Wielikovsky, *Zderzenie światów*, tłum.: Piotr Gordon, Paradigma Ltd., Londyn-Warszawa 2010, s. 178]

12.

mówią ten człowiek
nawet muchy
nie skrzywdzi

Zastanawia użycie słówka „nawet”. Dlaczego „nawet”? Słowo „nawet” to partykuła wedle słownika „wyrażająca zdziwienie mówiącego wywołane jakąś nietypową lub nieoczekiwaną sytuacją” albo „wyrażająca obojętność mówiącego wobec czyjegoś wyboru”.

Gdy mówimy, że ktoś „nawet muchy by nie skrzywdził”, wyrażamy przekonanie, że jest to człowiek wielkiej łagodności lub tak bezsilny, że niezdolny do skrzywdzenia żadnej istoty, choćby najsłabszej, zaś za symbol takiej właśnie istoty uznajemy muchę.

13.

w roku 1942 czesław miłosz
w okupowanej przez Niemców
Warszawie kupił
na straganie tom przekładów
zatytułowany *fletnia chińska*
w przekładzie Leopolda Staffa

Po latach pisał o tej antologii: „Pomimo cywilizacyjnych filtrów znalazłem w niej to, co było mi wtedy, w okupacyjnych ciemnościach, potrzebne. A były w tym jasne kolory, podczas kiedy wszystko naokoło zmuszało do kładzenia barw ziemistych, szaroczarnych, krwawych, mrocznych. Szukałem sposobu odbicia się, drogi do wewnętrznego wyzwolenia i memu przełomowi z 1943 roku dopomogła antologia Staffa”.

przełomowym poematem
okazał się cykl wierszy
świat (poema naiwne) zaś

echem tamtych poszukiwań stała się
antologia haiku
ułożona
przez Miłosza i opublikowana
w roku 1992

można w niej odnaleźć
wiersz Issy

Issa Kobayashi (1763–1828)

Wychodzę,
Teraz możecie się kochać,
Moje muchy.

14.

jean paul sartre w 1964 roku
otrzymał nagrodę nobla za
*bogatą w idee, przenikniętą
duchem wolności
i poszukiwaniami prawdy
twórczość, mającą
wpływ na nasze czasy*

czesław miłosz w 1980 roku
otrzymał nagrodę nobla gdyż
*z bezkompromisową jasnością
postrzegania wyraził
warunki, na jakie jest
wystawiony człowiek w świecie
ostrego konfliktu*

i wszystko jasne mucha
nie siada
i nie upstrzy portretów
laureatów

15.

poeta leży
pod muchą
nie dostał
nobla chociaż
wedle wielu
powinien

pamiętam spotkanie w redakcji
programu radiowego kilka
godzin przed ogłoszeniem
noblowskiego werdyktu

kolega spytał jak myślisz
rózewicz czy szymborska
odpartem szymborska
dwie godziny później
zadzwoił i spytał skąd
wiedziateś nie wiedziałem

później śniło mi się że szymborska
znów dostała nobla a ja mówiłem
do jurorów przecież nie tak
się umawialiśmy to nie jest
madame curie to miał być
rózewicz to przecież
szymborska napisała że
nic dwa razy się nie zdarza

16.
poeta
uczy się

mówić
milczeć uczy
języków ciał
roślin zwierząt które
przyszły na świat
przed nim
przed nami
poeta mówi

do nas
że leży
na tapczanie
pod muchą

17.
Uwaga! Cytuję:
Z Kartoteki Tadeusza Różewicza:

„BOHATER *Do Dziennikarki* Widzi pani, jestem zbyt prymitywny. Wszystkie nieporozumienia między mną a światem wywodzą się z tego, że jestem prymitywy i chcę poważnie traktować życie. Taki byłem, bo teraz to nie wiem, jaki jestem. Podobnie jak większość ludzi. A już najgorsi są ci, co o tym myślą. Przeklęta gadanina, gdyby ludzkość razem ze mną zamknęła na wieki olbrzymią jadaczkę. Niech te dwa miliardy umilkną na jeden dzień i wszystko odzyska swój blask. Ze słowami jest o wiele gorzej, niż nam się wydaje. Język kłamie myślom, rozumie pani. Pozwoli pani, że zacytuję zagranicznego pisarza, filozofa. Nasi miejscowi w tygodnikach gadają tak zawile i mądrze, to znaczy oczywiście tak głupio i zawile, że nie sposób ich cytować. Uwaga! Cytuję: «Jakaż przepaść pomiędzy impresją a ekspresją! Taki już nasz ironiczny los – żywić szekspirowskie uczucia, a mówić o nich językiem sprzedawcy samochodów, wyrostka lub gimnazjalnego profesora...». Koniec cytatu!”.

KONIEC CYTATU

18.
muchy czyta w myślach
bohatera *których nie słychać*

**NIE WIERĘ ŻE
WIERĘ WIERĘ
ŻE NIE WIERĘ**

19.

słowa wypadają z orbit języki
mówią obcymi językami których
są potomstwem *bredzimy we mgle*
znaczeń i nie ma między nami

porozumienia w przestrzeni mowy
są różne konfiguracje słowa
zderzają się ze sobą pożerają się
wzajem wypluwają i gasną

by znów eksplodować ogłuszającym
milczeniem

20.

Z Kartoteki rozrzuconej Tadeusza Różewicza:

BOHATER II Leże! Szefowie rządów i sztabów pozwolili mi leżeć i patrzeć w sufit. Sufit. Piękny czysty, biały sufit. Kochani są ci szefowie. Można spędzić spokojnie niedzielę.

21.

na suficie pojawia się mucha
muuuuuu muuuuuu muuuuu
chacha chacha chacha chacha
muuuu chacha muuuu chacha

mucha upstrzyła sufit bohatera
szefowie rządów i sztabów
zarządzili stan wojenny
bohater chociaż nic złego

nie zrobił został pozbawiony
wolności a są tacy co mówią
że mucha nie ma wpływu
na bieg historii